

III МІЖНАРОДНА НАУКОВА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
**ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ АГРАРНОЇ НАУКИ: ТЕОРІЯ І
ПРАКТИКА**

III INTERNATIONAL SCIENTIFIC INTERNET CONFERENCE
**TRENDS AND CHALLENGES OF MODERN AGRICULTURAL
SCIENCE: THEORY AND PRACTICE**

м. Київ, 2021

УДК 572.025:631.4:332.3

ОСНОВНІ ФАКТОРИ АНТРОПОГЕННОГО ВПЛВУ НА ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ ТА ЗАХОДИ ЇХ ЗАНОВІГАННЮ

Коваль Т.В., канд с.-г. наук, доцент

E-mail: kovaltetiana777@gmail.com

Подільський державний аграрно-технічний університет

Постановка проблеми. Антропогенне навантаження на навколишнє природне середовище спричинило значну техногенну ураженість ґрунтів. Сучасні земельні відносини та приватне землекористування зумовлюють необхідність розробки науково-обґрунтованих рішень щодо раціональної та екологічнобезпечної організації території землекористувань, удосконалення їх упорядкування та посилення охорони земельних ресурсів, зокрема, ґрунтового покриву.

Виклад основного матеріалу. Ґрунтовий покрив є одним із основних компонентів довкілля, що виконує життєво важливі біосферні функції. Ґрунти беруть участь у процесі регулювання якості поверхневих і підземних вод, складу атмосферного повітря, є середовищем перебування більшості живих організмів на поверхні суходолу, забезпечують сприятливе середовище для людини та виробництва сільськогосподарської продукції.

В Україні земля є основою ресурсного потенціалу та основним предметом праці. Ефективне використання земельних ресурсів має винятково важливе значення для сталого розвитку аграрного сектора та енергетичної безпеки нашої країни. Цьому має бути підпорядковане реформування земельних відносин, на основі якого здійснено перехід до різних форм власності на землю, запроваджено платне землекористування тощо

Визначення факторів антропогенного впливу та їх вплив на стан ґрунтового покриву дасть змогу зрозуміти, в яких напрямках потрібно рухатись для збереження і підтримання родючості ґрунтів на належному рівні.

Основними чинниками антропогенного впливу на земельні ресурси є сільське господарство, промисловість, енергетика, транспорт, гірничодобувна промисловість. Кожен з об'єктів техногенного впливу та забруднення створює певне техногенне навантаження на земельні ресурси й спричиняє забруднення стійкими органічними забруднювачами та пестицидами, мінеральними добривами, важкими металами, промисловими й побутовими відходами (мікробіологічне забруднення), нафтою, нафтопродуктами та радіаційне забруднення.

Серед основних чинників негативного впливу на земельні ресурси сільськогосподарського виробництва є значна розораність земель і, що найбільш небезпечно, на схилах; порушення і не дотримання сівозмін; застосування важкої техніки; недостатність внесення органічних та мінеральних добрив; надмірна насиченість структури посівних площ технічними культурами і, особливо, соняшником; зупинка будівництва протиерозійних гідротехнічних споруд.

Основними завданням охорони земель є забезпечення збереження та відновлення земельних ресурсів, екологічної цінності природних і набутих якостей земель, а саме здійснення заходів щодо обґрунтування і забезпечення досягнення раціонального землекористування; захисту сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників від необґрунтованого їх вилучення для інших потреб; захисту земель від ерозії, селів, підтоплення, заболочування, вторинного засолення, переосушення, ущільнення, забруднення відходами виробництва, хімічними та радіоактивними речовинами та від інших несприятливих природних і техногенних процесів; збереження природних водно-болотних угідь; попередження погіршення естетичного стану та екологічної ролі антропогенних ландшафтів; консервації деградованих і малопродуктивних сільськогосподарських угідь.

Основна мета охорони земель – впровадження правових, організаційних та економічних заходів, спрямованих на відтворення та підвищення родючості земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель із сільськогосподарського обороту, захист від шкідливих антропогенних впливів. Основним напрямком з охорони земель, підвищення родючості ґрунтів і економії енергоресурсів повинні стати впровадження нових технологій вирощування сільськогосподарських культур, у тому числі ґрунтозахисних та енергозберігаючих, проведення робіт з вилучення з інтенсивного обробітку малопродуктивних, ерозійно небезпечних земель, впровадження ґрунтозахисно-меліоративної та агроландшафтної організації території.

Недбале відношення до землі, ігнорування ґрунтоохоронними заходами, заходами з хімічної меліорації, недостатнє внесення органічних і мінеральних добрив іноді приводить до такого становища, коли багаті чорноземні ґрунти за якісними агрохімічними та агрофізичними параметрами уступають менш

родючим опідзоленим ґрунтам, на яких проводиться комплекс заходів зі збереження і поліпшення їх родючості.

Раціональне та ефективне використання землі означає не тільки отримання максимуму необхідної сільськогосподарської продукції, а й підвищення її родючості. В разі неправильного використання землі, порушень правил агротехніки якість земель знижується, а родючість зменшується, тому землекористувачами повинні застосовуватися певні організаційно-господарські, агротехнічні, меліоративні та гідротехнічні заходи щодо землі.

Висновки. Багатоплановість експлуатації землі як об'єкта господарської діяльності людини, її обмеженість у просторі, незамінність, невідтворюваність висувають на перший план проблему раціонального її використання та охорони. Удосконалення законодавства про охорону ґрунтів та їх родючість з урахуванням принципів науковості і загальнодержавних інтересів має здійснювати правове регулювання основних критеріїв раціонального та екологічно виваженого використання земель з метою запобігання негативного впливу на стан ґрунтів та їх родючість.